

Medieplan

Olofströms bibliotek 2017

Innehållsförteckning

Varför medieplan?	3
Omvärldsbeskrivning	3
Geografiskt	3
Befolkning.....	3
Näringsliv.....	3
Utbildning	3
Styrdokument och riktlinjer	4
Folkbibliotek i Olofströms kommun	4
Skolbibliotek i Olofströms kommun	5
Medieorganisation	5
Bestånd	6
Förvärv och förvärvspolicy	7
Ämnesbevakning	8
Reservationer	9
Inköpsförslag/fjärrlån	9
Kurslitteratur	9
Magasin	9
Gallring	10
Bevarandeplan	10
Samverkan	10
Utvärdering och uppföljning	11
Analys av 2016	12
Vad vi bör arbeta med under 2017	15

Bilagor:	Minoritetsspråk 2016 – huvudbiblioteket
	Utländska språk 2016 – huvudbiblioteket
	Skönlitteratur för barn och unga – huvudbiblioteket
	Redovisning av utlån, förvärv och gallring på fackavdelningen för vuxenmedia 2016 - huvudbiblioteket
	Statistik Olofströms kommun (intern länk)
	Talboksplan (intern länk)

Senast uppdaterad 2017-03-02

Medieplanen gäller för Olofströms bibliotek (huvudbibliotek och filialer). Den uppdateras varje år i samband med fördelning av medieanslaget och ses över mer grundligt vart femte år. Nästa tillfälle för grundlig genomgång är 2020. Senast uppdaterad 2017-03-02.

Varför medieplan?

För att:

- Bättre tillgodose användarnas behov
- Få bättre kunskap om mediebeståndet
- Effektivisera mediehanteringen
- Medvetet profilera sig
- Skapa ett budgetunderlag
- Sammanställa ett dokument att arbeta efter, följa upp och utvärdera

Omvärldsbeskrivning

Geografiskt

Olofströms kommun är en av Blekinge läns fem kommuner. Utöver centralorten Olofström består kommunen av tätorterna Jämshög, Kyrkhult, Vilshult, Grännum och Hemsjö.

Befolkning

Olofströms kommun har 13 338 invånare (den 1 nov 2016). Det är en ökning med 200 personer från samma tid året innan. Åldersgruppen 0-18 år utgör ca 18 % av befolkningen. De flesta personer med utländsk bakgrund kommer från Syrien (681 personer), Finland (617 personer), f.d. Jugoslavien (315 personer) och Polen (299 personer). Ungefär var tredje person av befolkningen har utländsk anknytning, det vill säga minst en förälder född utomlands, och det är en högre andel jämfört med Sverige i stort (SCB, R. Persson 2017-02-22).

Näringsliv

De största arbetsgivarna är Volvo Personvagnar AB och Olofströms kommun. Branscherna jord, skog & energi och tjänsteföretag är de största arbetsställena. Vad gäller arbetspendlingen är inpendlingen klart större än utpendlingen. De företagsbranscher som dominerar bland småföretagare är skogsbruk, detaljhandel, jordbruk och tjänsteföretag inom el, bygg och VVS (SCB, Johansson: Näringslivsfakta 2014 Olofströms kommun).

Utbildning

I kommunen finns sju förskolor, två F-3 skolor, fyra F-6 skolor, en högstadieskola och en gymnasieskola. Det finns sammanlagt åtta skolbibliotek. Det finns inga friskolor inom kommunen. Gymnasieskolan är, förutom ett vanligt gymnasium, också ett idrottsgymnasium med sporter som bland annat orientering, innebandy och fotboll. Det finns också en folkhögskola och ett KomVux. Utbildningsnivån i kommunen är lägre än landet i övrigt. Kommunen har en högre andel personer med gymnasial utbildning kortare än tre år än riket, medan den treåriga gymnasieutbildningen ligger på ungefär samma nivå som riket. När det gäller eftergymnasial utbildning ligger kommunen under rikssnittet (SCB 2015). Arbetslösheten har minskat något under 2016. Totalt var 745 personer arbetslösa i januari 2017 (Arbetsförmedlingen).

Styrdokument och riktlinjer

[Bibliotekslagen](#) (2013)

[Unescos folkbiblioteksmanifest](#) (1994)

[Regional kulturplan](#) (2015)

[Regional medieplan för Blekinge och Kronoberg](#) (2016)

[Olofströms kommuns översiktplan 2012](#) (2012)

[Kultur- och fritidsplan för Olofströms kommun](#) (2016) (intern länk)

[Olofströms kommuns biblioteksplan](#) (2015)

Folkbibliotek i Olofströms kommun

Olofströms bibliotek består av ett huvudbibliotek i Olofström och två filialer placerade i Kyrkhult och Jämshög. Huvudbiblioteket innefattar även en lokalsamling som fördjupas med en Harry Martinson- och en Sven-Edvin Saljesamling. Filialen i Kyrkhult är integrerad med en F-6 skola. Biblioteken håller öppet 55 timmar i veckan. På sommaren är öppethållandet mindre.

Filialen i Kyrkhult flyttades 2016 till en annan lokal på skolans område och var därför stängd under perioden 3 juni till 2 november.

Det totala mediebeståndet 2016-12-31 var 62 856 medier. 40% är barnmedier, ca 10 % är på utländska språk och ca 7,5% är anpassade medier. Av medieanslaget går ca 26% till barnmedier och ca 55% till vuxenmedier. År 2016 fanns det 3011 aktiva låntagare, d.v.s. som gjorde minst en transaktion under året. Antalet lån per aktiv låntagare var 23,2, en minskning från 2015 (25,6). Den totala utlåningen var 78 382, vilket blir 5,9 lån per invånare. Av den totala utlåningen var 50% barnmedier och 50% vuxenmedier. Antalet besökare minskade med 4,3% (ca 119 250 besökare 2016).

Ur [Olofströms kommuns biblioteksplan](#)

Verksamhetsidé:

”Folkbiblioteket vill vara en mötesplats för alla. Som sådan är biblioteket en viktig del i kommunens utveckling och i det demokratiska arbetet. Bibliotekets verksamhet och aktiviteter ska i alla led inkludera människor med olika behov, förväntningar och intressen och präglas av mod, delaktighet, engagemang och kvalitet. Alla har rätt till likvärdig biblioteksservice och biblioteket ska dessutom ägna särskild uppmärksamhet åt dessa grupper i samhället: barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer som har annat modersmål än svenska, de nationella minoriteterna och personer som är digitalt utanförstående.” (sid 2)

Mål och utvecklingsområden enligt biblioteksplanen:

1. Vara en demokratisk, tillgänglig mötesplats för medborgarna och ge förutsättningar för kreativa möten mellan människor, kulturer och idéer.
2. Tillhandahålla ett fräscht, varierat och aktuellt mediebestånd med kvalitet. Beståndet ska erbjuda både igenkännande och utmaningar.
3. Vara jämlikt vad gäller tillgång till media och samhällsinformation för alla.
4. Arbeta för att motverka kompetensklyftor och bidra till att kommuninvånarna engageras i ett livslångt lärande.
5. Arbeta för att motverka digitala klyftor i samhället.
6. Väcka läslust och stimulera till läsning och medverka till kulturella upplevelser.
7. Sträva efter att utveckla samarbetet mellan folk- och skolbibliotek.
8. Samverka regionalt med Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg (BiBK).

9. Efterfråga och ta hänsyn till användarnas behov och önskemål.
10. Utmana och ha ambitioner för framtiden.

Ur [Kultur- och fritidsplan för Olofströms kommun](#)

En ny Kultur- och fritidsplan antogs i början av 2016. Här återges endast de viktigaste utgångspunkterna som biblioteket har att förhålla sig till.

Olofströms kommuns vision: *"Heja Olofström! Stolt och expansiv. 2025 är vi 14 000 invånare."*

Kommunfullmäktiges övergripande mål:

- Nära till allt – hållbar livsmiljö
- Barnen i centrum – hållbar livsmiljö
- Jobb till 1000 – hållbar livsmiljö

Övergripande utgångspunkter kultur och fritid: "Kultur- och fritidsnämndens inriktning är att stödja verksamheter som ger gemenskap, stärker människans egenvärde och identitet samt främjar delaktighet och ansvarskännande." (sid 4)

Skolbibliotek i Olofströms kommun

I kommunen finns det skolbibliotek på åtta skolor. Två av de åtta skolbiblioteken är bemannade med skolbibliotekarier, på resterande skolbibliotek arbetar lärarbibliotekarier. Skolbiblioteken på Brännaregårdsskolan, Vilboksskolan och Ekerydsskolan har varit nedpackade under en del av året i väntan på flytt till nya lokaler. Under 2008-2009 lade personal från Olofströms bibliotek in skolbibliotekens mediebestånd i Freelib. Kommunens alla skolor är numera inlagda i BOOK-IT och beståndet kan sökas i en gemensam katalog.

De skolor som har haft utlåning i Freelib sedan starten 2008 är Brännaregårdsskolan, Ekerydsskolan, Vilboksskolan och Högavångsskolan. Gränums och Jämshögs skola har inte börjat med utlåning via Freelib. Nordenbergsskolan påbörjade utlåningen i FreeLib 2013 och startade med självutlåning i BOOK-IT Pub 2016. Kyrkhults skola ingår i BOOK-IT. Kyrkhults bibliotek startade OPAC-utlåning 2014 för elever och förskolor. I slutet av 2014 byttes OPAC:en ut mot BOOK-IT Pub.

Under 2016 har 5675 medier lånats ut på skolorna (2015 = 10 050). Mediebeståndet uppgår till 48 095 exemplar (2015 = 48 668 ex) och därav är 1010 nyförvärv (2015 = 2774 nyförvärv). Minskningen av utlån antal nyförvärv beror på tre tillfälligt stängda skolbibliotek.

Personal på Olofströms bibliotek har systemansvar för Freelib och sköter det administrativa arbetet.

Medieorganisation

Bibliotekets medieorganisation utgår från de principer som biblioteks organisation bygger på:

- Helhet
- Delaktighet
- Medansvar
- Processinriktat arbete

Det innebär att:

- Inköpen decentraliseras i hela organisationen
- Fler blir delaktiga i inköpsprocessen genom ämnesbevakningen
- Fler delar på ansvar
- Snabbare och effektivare inköp

Alla invånare i kommunen ska ha samma möjligheter att ta del av litteratur och information oavsett format och oavsett vilket bibliotek de vänder sig till. Tillgången ska vara fri och jämlik. En förändrad omvärld ställer nya krav. Ökade kunskaper ger bättre service i kundmötet.

Biblioteket har en decentraliserad inköpsorganisation där alla bibliotekarierna ingår som en del av det fördjupade ansvaret för sin avdelning.

Medieanslagets fördelning:

- Vuxen skönlitteratur: inkl lokalsamling, AV-media, anpassade medier (storstil, lättläst och daisy)
- Vuxen facklitteratur: inkl lokalsamling, AV-media, anpassade medier
- Barn: skön- och facklitteratur, AV-media inkl TV-spel, anpassade medier (lättläst, daisy, Äppelhyllan)
- Tidningar & tidskrifter
- E-böcker
- Databaser
- Filialer: Kyrkhult barn och vuxen samt Jämshög barn och vuxen

Efter genomgång av cirkulationstal, antal förvärv och anslagets utfall tas beslut om medieanslagets fördelning inför kommande år av verksamhetsansvarig.

Bestånd

Biblioteket ska ha ett mediebestånd som erbjuder igenkännande och utmaning, och som stödjer demokrati, yttrande- och informationsfrihet. Utbudet av medier ska präglas av allsidighet och kvalitet. Beståndet speglar riktlinjerna för förvärv (se s. 8).

Beståndet består av flera nivåer (barn, unga och vuxen) och litterära kategorier (fack och skön) samt:

- Olika medietyper, varav de vanligaste är
 - Böcker med tryckt text
 - Ljudböcker (Cd-böcker och Mp3-böcker)
 - E-böcker:
 - Elib är leverantör av e-böcker och e-ljudböcker
 - Urval: maxpris 30 kr som biblioteket betalar, manuellt valda förlag enligt förvärvspolicyn
 - Max två lån per vecka
 - Tidningar och tidskrifter (tryckta och digitala), sparas en vecka till fem år
 - Anpassade medier (se nedan)
 - DVD-film
 - Musik

- TV-spel (xbox, xbox one, PlayStation 2, PlayStation 3 och PlayStation 4)
- Mångspråk
 - Skolspråken: engelska, tyska, franska och spanska.
 - Europeiska och utomeuropeiska språk: beståndet ska spegla efterfrågan och behov, men det ska samtidigt finnas ett basutbud på de vanligaste språken som förekommer i kommunen.
- Minoritetsspråk
 - Till de svenska minoritetsspråken hör finska, jiddisch, meänkieli, romani och samiska. Eftersom det finns en stor finstalande befolkning i kommunen ska biblioteket ha ett stort och aktivt bestånd av medier på finska. På övriga minoritetsspråk ska biblioteket sträva efter litet basutbud för varje språk.
- Anpassade medier
 - Daisy (talböcker) samt fyra spelare till utlån
 - Storstil
 - Lättläst
 - Kombinerat material (bok & CD/DVD/Mp3)
 - Äppelhyllan (hylla med medier för barn och unga med särskilda behov, t.ex. teckenspråk, punktskrift och böcker att känna på)
- Lokalsamling
 - Två exemplar av litteratur med lokal anknytning
- Referenslitteratur
 - Tryckta referensböcker står på respektive ämneshylla
- Mikrofilm/mikrofiche
 - Mikrofilmerna och mikrofichekorterna är inte inlagda i BOOK-IT
 - En läsare av mikrokort finns i släktforskningsrummet
- Databaser
 - Se bibliotek.olofstrom.se/web/arena/databaser och bibliotek.olofstrom.se/web/arena/slaktforska för aktuella databaser
- Publika datorer
 - Sju bokningsbara publika datorer samt en bokningsbar dator för släktforskning
 - Två datorer för katalogsökning
- Wifi
 - Gratis wifi utan lösenord

Förvärv och förvärvspolicy

Inköp sker hos de leverantörer som Olofströms kommun har avtal med. Nuvarande avtal gäller tills vidare. Medier för utlåning köps i möjligaste mån utrustade, d.v.s. plastade och med etikett.

Fördelningen av medieanslaget sker en gång per år. Medieanslaget har följt den decentraliserade inköpsorganisationen och varje inköpare ansvarar för sitt medieanslag och för att se sin del i helheten.

Riktlinjer för förvärv, oavsett medium, är kvalitet, tillförlitliga, spegla efterfrågan i Olofström samt:

- Facklitteratur barn och vuxen:
 - Alla nivåer från enkla böcker till viss litteratur på högskole-/universitetsnivå
 - Aktuella – bevaka nya upplagor
 - Tidningar och tidskrifter – på efterfrågan samt en bred ämnesspridning

- Skönlitteratur barn och vuxen:
 - Olika genrer
 - Aktuella
 - Klassiker
- Andra språk än svenska barn och vuxen:
 - Språk efter behov i kommunen med undantag för minoritetsspråk
- TV-spel:
 - Åldersgräns 18 år
 - För xbox one och PlayStation 4
- DVD-filmer:
 - Barn och vuxen: efter recensioner, sträva efter ett brett utbud, ej Blu-ray
- Musik:
 - Barn: olika åldersgrupper och genrer (främst klassiker och musik från besökande sång-och musikgrupper)
 - Vuxen: mycket på efterfrågan, olika genrer (främst populärmusik och visor)
- Lokalsamling: två exemplar av litteratur med lokal anknytning
 - Litteratur och annan media om Olofströms kommun ska finnas i lokalsamlingen i ett referensexemplar och ett till utlån.
 - Här ska också placeras media av författare som är födda och/eller bor i Olofströms kommun.
 - I lokalsamlingen kan också finnas media om övriga Blekinge.

Kvalitet är ett subjektivt begrepp och bestäms av rådande normer och den enskilde låntagarens behov av kunskap och upplevelse. Beslut om inköp fattas av ämnesbevakaren och vid tveksamma inköp av arbetsgruppen efter diskussion med bibliotekschefen.

Etiska riktlinjer – vad vi inte köper in eller erbjuder på biblioteket:

- Våldsförhärmande, rått underhållningsvåld
- Rasistiska böcker, förföljelse av olikänkande
- Sexistiska böcker

Mediet har kvalitet och ett värde om det används. Det krävs kunskap, engagemang, kreativitet och servicekänsla hos personalen för att göra medierna kända och tillgängliga för användarna. Vi bevakar tender i samhällsutvecklingen, samtidigt som vi lyfter fram alternativ. Hög kvalitet innebär också snabbhet vid förvärv. Biblioteket har en öppenhet för och kunnighet om nya medier.

Ämnesbevakning

Beslut om inköp av medier görs av ämnesbevakare samt av enskilt filialbibliotek.

Ämnesbevakarnas uppgift är att:

- Bevaka medieutbudet inom sitt ämne, inkl tidskrifter
- Sköta mediebeståndet (d.v.s. urvalet, nya upplagor, alternativ litteratur inom ämnet, böcker i serier, gallring och "ordning" på avdelningen)
- Marknadsföra sitt ämne
- Ansvara för ämnets tilldelade anslag
- Sträva efter att höja cirkulationstalet för sin avdelning

Ett tidskriftmöte hålls en gång per år för alla i personalen då utbudet går igenom och ett gemensamt beslut tas om vilka prenumerationer som biblioteket ska ha. Prenumerationerna sköts av en person.

För nättjänster och databaser finns det årliga abonnemang. Vissa av dessa ingår i ett paketabonnemang via Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Abonnemangen sköts av en person.

Reservationer

Om mediet är utlånat kan låntagare ställa sig i kö. När det är kö blir lånetiden två veckor (kö = en eller fler i kö). Vid fem personer eller mer i kö på skönlitteratur (både barn- och vuxenmedier) köps ytterligare ett exemplar in. Vid tre personer eller mer på kurslitteratur köps om möjligt ytterligare ett exemplar in.

Inköpsförslag/fjärrlån (intern länk)

Låntagaren/användaren är en viktig medaktör i medieurvalet. Varje förfrågan på köpbara medier, tryckta eller i annan form, ska ses som ett inköpsförslag. Vi tar gärna emot inköpsförslag, men vi förbehåller oss rätten att göra bedömningen utifrån våra riktlinjer. Detta gäller även gåvor i form av böcker, tidskrifter eller andra medier.

Inom samarbetet för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg ska även böcker som det fjärrlånade biblioteket äger kunna skickas efter. I detta fall råder sunt förnuft. Utlånande bibliotek avgör själva om utlån ska ske. Följande medier bör inte fjärrlånas:

- Populära och/eller efterfrågade fack- och skönmedia (t.ex. långserier) som är köpbara
- Nya medier från det senaste året
- DVD-filmer (vid särskilda tillfällen kan förfrågan ställas om lån, men varje bibliotek har rätt att säga nej)

Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg har ett gemensamt medieanslag för medier (200 000 kr) för hela regionen. För riktlinjer se [Riktlinjer för gemensamt medieanslag](#). Detta medieanslag använder vi främst för inköp av media på utländska språk och dyr kurslitteratur som är svårt att fjärrlåna, och vid behov anpassade medier och medier för barn och unga.

Kurslitteratur

Till studerande på högskole- och universitetsnivå fjärrlånar eller köper vi kurslitteratur vid behov. Valet mellan fjärrlån och inköp avgörs av ämnesansvarig bibliotekarie och styrs bland annat av hur möjligheterna ser ut för inköp respektive fjärrlån, och hur smal eller avancerad kurslitteraturen är. Till studerande på lägre nivåer är vi generösare med inköp.

Magasin

Magasin ska finnas endast på huvudbiblioteket. Här kan placeras media som inte har hög utlåningsfrekvens, men som bedöms inte kunna gallras, t.ex. klassiker inom både facklitteratur och skönlitteratur.

Kriterier för magasinering:

- Klassiker inom skönlitteratur och facklitteratur som är i dåligt skick och som inte går att köpa in nya
- Ett exemplar av litteratur med lokal anknytning

Magasinet ska användas till:

- Att magasinera vissa böcker
- Klassuppsättningar
- Barnpool
- Tidskrifter som sparas
- Lokalsamling
- Dubbletter
- Julböcker

Gallring

För alla medier gäller principen att gallra lika mycket som det köps in. Undantag är lokalsamlingen, anpassade medier och utländska språk.

Följande kriterier gäller för gallring:

- Föråldrat eller missvisande innehåll
- Ny bok/upplaga finns
- Aktuellare material i annan form finns i ämnet
- Inaktuell (t.ex. debattlitteratur)
- Sliten eller trasig
- Lite utlånad eller ej utlånad på länge (3 år) = gallringslista
- Dubblett

Bevarandeplan

Låntagaren ska stå i centrum för vår verksamhet. Vi ska veta hur och vad som används av vårt mediebestånd och också av vem.

Vårt bevarandeansvar består av lokalsamlingen, Harry Martinson-samlingen och Sven-Edvin Salje-samlingen.

Våra medier kan magasineras, säljas, kastas eller skickas till Sveriges depåbibliotek i Umeå. Vi gallrar för att ge plats för nytt, bättre skyltning, bredda och fördjupa beståndet och för att bli av med gammalt och inaktuellt material.

Samverkan

Inom Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg samverkar biblioteken bland annat kring mediehanteringen och medieförsörjning, t.ex. boktransporter och riktlinjer för fjärrlån. För riktlinjer och rutiner se [Biblioteksutveckling Blekinge Kronobergs hemsida](#). En utredning om hur det framtida mediesamarbetet ska se ut har gjorts 2014. Arbetet har resulterat i ett

förslag till en ny modell för mediesamarbetet, se [Modell för mediesamarbetet inom Blekinge och Kronoberg](#).

Utvärdering och uppföljning

Medieplanen revideras grundligt vart femte år, och uppdateras årligen. Då görs en uppföljning och utvärdering av de mål som satts för året. Mediegruppen tar fram cirkulationstal för utvalda delar av beståndet och ämnesbevakarna analyserar materialet, gör kommentarer till cirkulationstalen och annat som berör mediehanteringen. Avseende ska tas till:

- Målgrupp
- Placering och exponering
- Förvärv och inköpskanaler
- Utlån
- Gallring
- Cirkulationstal
- Nättjänster

Analys av 2016

- 2016 uppgick antalet lån/invånare till 5,9 (2015 var siffran 6,5). Under året som gick minskade HB sin utlåning av medier med 3,3 %. Kyrkhults filial var stängd under fem månader p.g.a flytt till nya lokaler, och minskade därför utlåningen med 30 %. I Jämshög minskade utlånen även detta år med 10 %. För hela organisationen minskade utlåningen med 8 %. Minskningen på HB ligger framför allt på tidskrifter, ljudböcker och fack- och skönlitteratur för vuxen. Utlånen av barnlitteratur har ökat med 4,3 % och det är skönlitteratur som står för den största ökningen. I Jämshög ligger den största minskningen på skönlitterär barnmedia.

Utlåningen av AV-medier har minskat de senaste åren. 2016 låg minskningen framför allt på ljudböckerna. Utlånen av DVD-filmer minskade också, medan talböckerna ökade. E-boksutlåningen fortsätter att öka nationellt. I Olofström minskade den kraftigt 2015, men ökade med 14,6 % 2016. År 2015 skedde ett byte av e-bokssystemet (från extern sida till integrerad i katalogen; eHub). Under 2016 förbättrades lyssnarfunktionen för e-ljudböcker och hela ökningen av e-bokutlåningen ligger på just e-ljudböcker.

Arbetet med att erbjuda medier på minoritetsspråken och andra språk utom svenska och engelska har pågått intensivt under 2016. Riktade inköp har gjorts, mycket tack vare det extra anslag som tilldelats biblioteket. Medier finns nu på samtliga minoritetsspråk utom jiddisch. Finska är det minoritetsspråk som vi erbjuder flest medier på eftersom kommunen har en stor finstalande befolkning. Det är media för vuxna som lånas mest, medan barnmedia används väldigt lite (se bilaga 1). Det finns en placering som heter Nationella minoritetsspråk där vuxenmedier på minoritetsspråk står tillsammans med litteratur som anknyter till språken på olika sätt.

Den arabisktalande befolkningen i Olofström har ökat mycket den senaste tiden och det märks både i nyförvärven av medier på arabiska, utlånen av dem men också på den kraftigt ökade utlåningen av medier på signum Fct (Svenska som andraspråk). Det är framför allt vuxenmedia som används mycket och då är det körkortsböcker på arabiska som står för den största utlåningen. Beståndet behöver ses över och kompletteras ytterligare under 2017. Även barnmedia på arabiska används mycket (se bilaga 2).

I bilaga 2 finns de språk med som talas av personer som kommer från de fem vanligaste nationerna (utom de nordiska länderna) i kommunen: Syrien, f.d. Jugoslavien, Polen, Thailand och Afghanistan. Ryska finns med för att vi har ett förhållandevis stort bestånd i jämförelse med andra språk, men en liten befolkning som har Ryssland som födelseland. Det som visar sig tydligt överlag är att barnmedia används mindre än vuxenmedia för alla språk, med undantag för thailändska. Språken som lånas mest är arabiska, persiska (inkl. pashto och dari), polska och ryska.

Kyrkhults bibliotek har efter behov skaffat barnmedier på arabiska som lånas flitigt (nyttjandegrad = ca 1,0), medan Jämshögs bibliotek ännu saknar medier på arabiska.

Det finns ingen handlingsplan för arbetet med minoritetsspråk och mångspråk för Olofströms bibliotek, utan istället följs [en taxonomi](#) som arbetats fram av nätverksgruppen för mångspråksfrågor på biblioteken i Blekinge och Kronoberg.

- Vi har utvärderat det fördjupade mediearbete som gjordes för olika avdelningar enligt en femårsplan och den har överlag fungerat bra. Det har varit positivt att gå igenom beståndet mer noggrant, t.ex. gallra ordentligt, se över vilka medier som är referensmaterial och om eventuell förstärkning behövs av vissa underavdelningar. Däremot behöver blanketten som använts revideras och anpassas bättre för avdelningarnas olika behov. Förslaget är att den fördjupade medieplaneringen åter tas i bruk enligt en ny femårsplan.
- Gallringen på HB uppgick förra året till 5578 exemplar. Förvärvet var 3142 exemplar. Därmed uppfyllde vi målet att gallra lika mycket som nyförvärvet. Även Jämshögs bibliotek uppfyllde målet, medan Kyrkhults bibliotek köpte in fler medier än det gallrades ut. Det beror dels på att biblioteket var stängt under fem månader, dels på att det gjordes en storgallring 2015.

Gallringsgraden (gallrade exemplar/nya exemplar):

- HB: 1,8
- Kyrkhult: 0,3
- Jämshög: 1,9

Andelen nyförvärv av beståndet:

- HB: 7,0 %
- Kyrkhult: 10,5 %
- Jämshög: 7,2 %

- I oktober 2016 bytte vi hemsida till ArenaGo, en responsiv sida med färger som följer kommunens grafiska profil. Sidan är nu enklare att använda på surfplattor och i mobiler. Mycket arbete lades ner på att flytta över och rensa bort information från den gamla sidan till den nya. Tanken med den nya sidan är också att göra den mer tillgänglig, t.ex. med talsyntes och korrekta länkar och PDF:er. I övrigt har vi fortsatt använda oss av hemsidan för att lyfta fram våra medier, bland annat boktips med olika teman och puffar som direktingångar till t.ex. e-böcker och information på engelska. Vid behov har vi visat låntagarna hur de loggar in och/eller hur de söker i katalogen. Under 2016 förbättrades e-ljudboksspelaren så det blev lättare och bättre att lyssna på e-ljudböcker. Det märktes i utlåningen av e-ljudböcker som ökade med 72 utlån. E-bokutlåningen som helhet gick upp 14,6 %. Fortfarande har dock Olofström en liten e-bokutlåning jämfört med andra bibliotek i regionen. Av den totala utlåningen står e-böckerna för 0,7 %.
- Under våren 2016 chippades och konverterades huvudbibliotekets medier som en del av införandet av RFID-teknik. I maj startade självbetjäningen på huvudbiblioteket med utlånings- och återlämningsapparater. Under hösten har medierna på Kyrkhults bibliotek gjorts klara för självbetjäning, och arbetet är påbörjat på Jämshögs bibliotek.
- Utlåningssiffrorna för skönlitteratur för barn och unga har minskat på huvudbiblioteket flera år i rad, och under 2016 bestämde vi oss för att titta närmare på var minskningen ligger. Under 2016 ser vi däremot att utlåningen av böcker för barn och unga (alla åldrar) ökar. Förklaringen kan vara att Kyrkhults bibliotek och flera skolbibliotek var stängda under stora delar av året, och då har skolklasser använt sig av huvudbiblioteket mer än tidigare. Fler lärarlånekort har varit aktiva och utlånen till dessa har ökat från 2015.

Vi har jämfört de senaste årens utlåning och i bilaga 3 framgår det att det är ungdomsböcker (uHc och uHce) som har minskat mest mellan 2012 och 2015 (-37 %). Böcker för barn i åldern 0-9 år (Hcf) har också minskat under denna period (-12 %). Mellanåldersböcker (Hcg = 9-12 år) går mot strömmen och ökar istället med 8 %.

Det finns många placeringar inom Hcf och åldersspannet är stort (0-9 år). Placeringar med störst antal exemplar och utlån är För de minsta, Bilderböcker och Börja läsa. Utlånen av bilderböcker ökade inte mellan 2015 och 2016 utan fortsatte minska. Mellan 2012 och 2016 är minskningen 25 %. Förskolor lånar stora mängder bilderböcker och böcker för de minsta, och deras lån har ökat under denna period. Minskningen av utlånen ligger alltså hos vanliga låntagare. Böcker för de minsta har också minskat (-19 %). Placeringen Börja läsa (lästräningsböcker) däremot har ökat sina utlån under perioden med 20 %.

Sammanfattningsvis ser vi att den stora minskningen av utlån av skönlitteratur för barn och unga de senaste åren ligger hos ungdomsböcker samt Bilderböcker och För de minsta.

Kungliga Biblioteket, som har hand om den nationella biblioteksstatistiken, har ändrat definitionen barn 0-14 år till barn 0-17 år. Därmed blir antalet lån i kommunen av barnmedier/barn 0-17 år 16,6 för 2016 (18,7 för 2015). Beståndet av barnmedier/barn 0-17 år är 8,9 för 2016 (9,4 för 2015).

- Vi har gjort inköp av litteratur för det extra anslag som tilldelades huvudbiblioteket. Anslaget gäller litteratur på utländska språk och i viss mån på lättläst svenska och är på 100 000 kr fördelat på två år (2016-2017).

Vad vi bör arbeta med under 2017

på huvudbiblioteket och filialerna

- Vi mäter det totala antalet utlån per invånare, och 2017 ska vi även följa upp arbetet med anpassade medier (lättläst, bok & CD/Mp3, medier på Äppelhyllan m.m.) för barn och unga och mäta antalet medieinköp/del av mediebudget/år samt nyttjandegrad (cirkulationstal) (se biblioteksplanen).
- Vi gallrar lika mycket som det köps in. Detta gäller både huvudbiblioteket och filialerna. Undantag är lokalsamlingen, utländska språk och anpassade medier. Vi mäter också andelen nyförvärv av beståndet (ej elektroniskt).
- Vi återupptar arbetet med den fördjupade medieplaneringen för olika avdelningar enligt en ny femårsperiod. En reviderad blankett är framtagen och avdelningarna som berörs 2017 är: skönlitteratur på svenska för vuxna, Hcf, J, O, Pu, S och T.
- Vi arbetar vidare med ArenaGo och använder de möjligheter som finns att lyfta fram våra medier genom digitalt läsfrämjande, t.ex. boktips, olika listor och e-böcker. Vi lägger stort fokus på hemsidans tillgänglighet (lyssnafunktion, ser över länkar, PDF:er och bildtexter etc).
- Vi sätter samman en ny grupp som ska strukturera upp arbetet med e-resurser. Bland annat kommer gruppen se över vilka databaser biblioteket erbjuder och hur användningen ser ut.
- Vi går igenom vårt tidskriftsbestånd och uppdaterar informationen om vilka tidskrifter som ska sparas och hur länge.
- Arbetet med anpassning till RFID-teknik fortsätter och under 2017 fortsätter arbetet med chippning och konvertering av medier på Jämshögs bibliotek.
- Under 2016-2017 har vi fått ett extra anslag för inköp av litteratur på utländska språk samt i viss mån på lättläst svenska.

Bilaga 1: Minoritetsspråk 2016 - huvudbiblioteket

Barnmedia:

Språk	Exemplar	Utlån	Nyförvärv	Nyttjandegrad
Finska	154	30	22	0,2
Jiddisch	0	0	0	-
Meänkieli	9	3	1	0,3
Romani	10	1	6	0,1
Samiska	3	0	1	0,0

Vuxenmedia:

Språk	Exemplar	Utlån	Nyförvärv	Nyttjandegrad
Finska	1296	1317	70	1,0
Jiddisch	0	0	0	-
Meänkieli	5	0	3	0,0
Romani	2	0	0	0,0
Samiska	2	1	0	0,5

Bilaga 2: Utländska språk 2016 – huvudbiblioteket

Barnmedia:

Språk	Exemplar	Utlån	Nyförvärv	Nyttjandegrad
Arabiska	182	448	26	2,5
f.d. Jugoslavien*	88	19	11	0,2
Kurdiska	58	11	3	0,2
Persiska inkl. pashto & dari	84	52	23	0,6
Polska	90	39	16	0,4
Ryska	73	26	21	0,4
Thailändska	56	27	15	0,5

* Bosniska, kroatiska, serbiska, serbokroatiska, makedonska, slovenska

Vuxenmedia:

Språk	Exemplar	Utlån	Nyförvärv	Nyttjandegrad
Arabiska	122	548	25	4,5
f.d. Jugoslavien*	84	46	4	0,6
Kurdiska	10	0	1	0,0
Persiska inkl pashto & dari	62	67	17	1,1
Polska	49	64	11	1,3
Ryska	57	68	9	1,2
Thailändska	48	5	11	0,1

* Bosniska, kroatiska, serbiska, serbokroatiska, makedonska, slovenska

Bilaga 3: Skönlitteratur för barn och unga - huvudbiblioteket

Signum Medietyp: böcker, tryckt text	Exemplar	Utlån				
	2016	2016	2015	2014	2013	2012
Hcf	7020	13109	13004	14035	14658	14746
Hcg	1747	2570	2299	2335	2217	2131
uHc/uHce	1219	1376	1141	1247	1415	1813

Placering Medietyp: böcker, tryckt text	Exemplar	Utlån				
	2016	2016	2015	2014	2013	2012
<i>Sagorummet:</i>						
Bilderböcker	1865	4103	4338	4519	4988	5457
För de minsta	662	1831	1742	1813	2316	2261
Sagor	241	230	215	273	274	236
Andra länder	10	13	8	2	16	15
Bokstäver & siffror	82	185	140	129	211	130
Familjen	50	41	46	51	68	44
Form & färg	22	38	58	52	56	46
Förr i tiden	13	5	2	19	10	5
Husdjur	38	51	75	57	95	80
Kroppen	54	74	97	86	91	112
Känslor	67	73	115	102	154	113
Miljö	10	4	17	16	7	17
Naturen	93	118	132	147	103	82
Teknik & trafik	102	261	241	260	262	243
Tiden	6	15	28	12	4	15
Urtidsdjur	23	19	30	57	42	38
Vilda djur	47	43	27	90	43	61
Börja läsa	914	2572	2519	2484	2342	2131
<i>Placeringar med signum Hcf, Hcg och uHc/uHce:</i>						
Fantasy		475	709	575	511	678
Hästar	253	277	349	357	591	616
Klassiker	93	85	88	167	94	173
Manga	138	140	121	45	109	78

Bilaga 4: Redovisning av utlån, förvärv och gallring på fackavdelningen för vuxenmedia 2016 - huvudbiblioteket

Utlån/signum			Förvärv/signum			Gallring/signum		Cirk.tal/signum		
F	1398	11,9%	F	41	5,6%	F	34	F	5,2	↑
V	1221	10,4%	V	62	8,4%	V	79	V	1,8	↓
D	997	8,5%	D	42	5,7%	D	96	D	1,7	↓
L	857	7,3%	L	65	8,8%	L	185	L	1,8	↑
E	822	7,0%	E	58	7,9%	E	186	E	3,1	↑
N	792	6,8%	N	44	6,0%	N	97	N	1,7	↓
O	704	6,0%	O	49	6,6%	O	105	O	1,1	↓
Qc	646	5,5%	Qc	49	6,6%	Qc	137	Qc	1,0	↓
K	602	5,1%	K	39	5,3%	K	43	K	1,0	↓
R	524	4,6%	R	31	4,2%	R	31	R	2,1	↓
P utom Pu	443	3,8%	P utom Pu	37	5,0%	P utom Pu	22	P utom Pu	1,1	↑
I	395	3,4%	I	28	3,8%	I	93	I	0,8	↓
G	288	2,5%	G	30	4,1%	G	102	G	0,6	↓
Qd	283	2,5%	Qd	10	1,4%	Qd	75	Qd	1,1	↑
Qe	278	2,4%	Qe	25	3,4%	Qe	89	Qe	0,9	↓
U	266	2,3%	U	27	3,7%	U	36	U	0,7	↓
Qa-Qb	214	1,9%	Qa-Qb	27	3,7%	Qa-Qb	34	Qa-Qb	0,9	↓
Qf-Qz	160	1,4%	Qf-Qz	17	2,3%	Qf-Qz	15	Qf-Qz	1,3	↓
Y	156	1,3%	Y	11	1,5%	Y	56	Y	0,3	↑
C	99	0,8%	C	8	1,1%	C	9	C	0,5	↓
T	99	0,8%	T	3	0,4%	T	6	T	1,9	↓
A	97	0,8%	A	9	1,2%	A	24	A	1,0	↓
X	91	0,7%	X	0	0,0%	X	3	X	0,3	↓
M	88	0,7%	M	8	1,1%	M	10	M	0,7	↓
Pu	85	0,7%	Pu	3	0,4%	Pu	9	Pu	0,9	↓
B	77	0,6%	B	11	1,5%	B	12	B	0,7	↓
J	28	0,2%	J	1	0,1%	J	2	J	0,6	↑
S	19	0,1%	S	2	0,2%	S	4	S	0,7	↓
Summa	11729	100,0%	Summa	737	100,0%	Summa	1594			